

overordentlig meget baade paa godt og ondt for de danske Klostre og ganske særlig for Løgum, men det er ikke berettiget at forestille sig Klostret som saa ganske og aldeles afhængigt af Bispernes Yndest; det maa dog erindres, at nogen lovlige Myndighed havde Bisperne ikke over Cistercienserklostrene, Ordenen regerede sig selv, og takket være de rige Gaver fra mange andre Velyndere end Bisperne kunde Klostrene udbygge sig en i sig selv hvilende Økonomi, hvoraf Byggefondet var en væsentlig Del. Selv om visse Bisper direkte nævnes som Løgumklostrets særlige Velyndere og »Grundlæggere«, behøver vel heller ikke den Byggevirksomhed, som de ved deres Gavmildhed havde stimuleret, at være standset ved deres Død; tværtimod er der stor Sandsynlighed for, at deres vigtigste Gaver til Klostret maaske netop har været Dødegaver. De efter Bisperne opkaldte og daterede Byggeperioder maa derfor tages med et betydeligt Forbehold, som f. Ex. naar det dristigt fastslaas, at nordre Korsarms rigt udformede Portal til Kirkegaarden (der forøvrigt er en »porta mortuorum«, Begravelsesport, og sikkert ikke nogen særlig Bispeportal) nødvendigvis maa være bygget just i Biskop Olufs korte Funktionstid (1204—14). Der kunde ogsaa ellers rejses Indvendinger mod Enkeltheder i de rent historiske Afsnit; saaledes naar den Knud Eriksen, »dux Jutii«, der nævnes som Velgører i Nekrologiet, forklares som Knud Lavard, der for det første umulig har kunnet være Velgører for det ca. 1170 stiftede Kloster, og desuden ikke kunde omtales paa denne Maade.

P. N.

Med Støtte fra Carlsberg-Fonden har Redaktør Franz v. Jessen begyndt en bredt anlagt, bog- og illustrationsmæssigt smukt udstyret Levnedsskildring af Oversekretær og Kancellipræsident Thomas Balthazar v. Jessen: *En slesvigsk Statsmand* (Kbh. 1930); det foreløbigt alene udkomne I. Bind er en Redegørelse for Th. B. v. Jessens Barndom og Ungdom, saalangt Kildestoffet rækker, og hans Virksomhed i Tyske Kancelli.

Medens Th. B. v. Jessens Gesandtskabsberetninger for et senere Livsafsnits Vedkommende giver ogsaa biografisk Materiale, som Forfatteren har benyttet, er der i det udkomne Bind kun hen mod Slutningen draget en Smule utrykt Stof med ind, og ud over de første Kapitlers Slægtshistorie og Levnedstegning er det alene en velskreven og levende Fremstilling af »Dansk Udenrigspolitik i Tiden 1680—1703«, som Undertitlen lyder, der væsentlig bygger paa trykte Akter samt ældre og nyere Historie-

værker, og hvor Hovedpersonen ikke saa sjældent er ved at forsvinde i europæisk Storpolitik.

Dybt er der i ingen Henseender gravet, og Hovedspørgsmaalet i Danmarks Udenrigspolitik gennem den Menneskealder, som afgrænses med Aarene 1680 og 1710 tages egentlig ikke op — Sammenhængen med den ganske vist ujævne Forskydning i det danske Diplomatis Stræben, hvor Generhvervelsen af Skaane efterhaanden glider i Baggrunden for Inddragningen af det gottorpske Sønderjylland. Det kan her have spillet en Rolle, at den Mand, der fra 1677 til Aarhundredets Slutning vandt stigende Indflydelse i den daglige Ledelse af Tyske Kancelli, var Slesviger, og Paavisningen af denne Th. B. v. Jessens Indstilling gennem hans Afstamning er det værdifuldeste i Franz v. Jessens Biografi. (Disse Afsnit er udkommet selvstændigt som »Aus der Geschichte eines alten schleswigschen Geschlechts«. Flensburg 1929). Maaske forslaar ogsaa det utrykte Kildemateriale ikke til at føre Beviset for noget saadant, men Forsøget er ikke gjort, og Forfatteren synes ikke rigtig at have haft Blik for Problemet. E. M.

I 1930 udkom P. Boissonade & P. Charliat: *Colbert et la Compagnie de Commerce du Nord (1661—86)*, (Bibliothèque d'histoire économique, Paris). Æren for denne lille Bog tilkommer først og fremmest Charliat, der tidligere i en Række Afhandlinger har beskæftiget sig med Handelen mellem Norden og Frankrig i sidste Halvdel af det 17. Aarhundrede. Hans Værk hviler paa Studier rundt om i de nordiske og baltiske Lande, saaledes ogsaa i det danske Rigsarkiv, hvorfra der optrykkes nogle Aktstykker.

Som Indledning til Afhandlingen giver Henri Hauser en Slags Oversigt over Litteraturen vedrørende Frankrigs Handel med de østersøiske Lande. De trykte Øresundstoldregnskaber tillægges her en »exceptionel Interesse«. Hertil anfører Hauser dog et Citat af Regnard, som siger, at »Flertallet af Skibene« gik igennem under svensk Flag, altsaa toldfrit.

Selve Skildringen af Colbert og Nordkompagniet begynder med en Omtale af fransk Handel paa Norden siden Middelalderen. Efter Hansestædernes Tilbagegang tog Hollænderne Løvens Part af den nordiske Handel; men baade Englændere og Franskmænd konkurrerede. Fra Henrik IV's Tid var den franske Deltagelse i Tilbagegang. Saltleverancerne til Norden kom nu fra Spanien og Portugal. Hvad Colbert vilde, var slet og ret at fratage Hollænderne den skandinaviske Handel, og dette blev da ogsaa den